

Rozbor díla: Zdeněk Jirotka – Saturnin

Umělecký text

Analýza uměleckého textu

- Literární druh – epika
- Literární forma – próza
- Literární žánr – humoristický román
- Téma díla – řešení absurdních situací vyvolaných sluhou Saturninem
- Motivy díla – přátelství, láska, boj o dědictví, putování, překvapení
- Časoprostor – 2. světová válka, Praha a malé venkovské městečko
- Zasazení výňatku do kontextu díla – **děj:**

expozice: vypravěč žije klidným životem, najme si sluhu Saturnina

kolize: Saturnin je oba přestěhuje na hausbót, přistěhuje se i teta Kateřina se synem Miloušem

krize: Saturnin a vypravěč odjedou k dědečkovi na venkov, vypravěč se snaží sblížit se slečnou Barborou

peripetie: povodeň strhne most k dědečkovu domu, teta Kateřina jim znepříjemňuje život

katastrofa: všichni se nakonec vrací do svých domovů, Saturnin zůstane ve službách dědečka a vypravěč pozve Barboru na schůzku

Zásadní změnou ve životě vtipného pražského úředníka je najmutí sluhy jménem Saturnin. Tento sluha se zdá být pilný, zdvořilý a vzdělaný, ale postupně začne šířit mezi známými pána nepravdivé příběhy o jeho cestách na safari. Jednoho dne **přijde domů a Saturnin mu oznámí, že je přestěhoval na hausbót**. Náhle se na hausbót přistěhuje teta Kateřina se synem Miloušem, a vytlačí vypravěče z jeho kabiny. Saturnin však rychle jedná a varuje tetu s jejím synem před nočními hlodavci. Teta se nakonec odstěhuje.

Hlavní část děje se odehrává na venkovském sídle vypravěčova dědečka. Kromě doktora Vlacha, rodinného přítele, je pozvána také krásná slečna Barbora, se kterou vypravěč v minulosti hrál tenis, ale neudělal na ni zvlášť dobrý dojem. **Přítomnost tety Kateřiny a jejího syna navíc všem kazí idylické dny**. Řeka, která odděluje dědečkův dům od městečka, se rozvodnila a můstek, po kterém se přechází, byl stržen. Obyvatelé domu si tak během večerů vyprávějí příběhy a dny tráví vařením na ohni, procházkami a odpočinkem.

Jelikož v domě docházejí zásoby jídla, skupina se rozhodne obejít pramen řeky, jít pěšky do města a přenocovat u srubu doktora Vlacha. Během noci se vypravěč a Barbora políbí, což Milouše velmi trápí. **Když přijdou k místu strženého mostu, zjistí, že je postaven nový**. Teta Kateřina se snaží

ošetřovat dědečka, ačkoliv má jen bolavá záda, a nepouští k němu doktora Vlacha. Dědeček začne předstírat šílenství, aby se jí zbavil. Příběh končí tím, že se všichni vrací do svých běžných životů. Vypravěč pozve slečnu Barboru na schůzku a od Saturnina se dozví, že zůstává ve službách dědečka a hausbót je jeho.

- Kompoziční výstavba – chronologická, členěno do kapitol
- Vypravěč – ich-forma, Saturninův pán
- Charakteristika postav
 - **vypravěč (Saturninův pán)**: mladý muž, který vede poklidný život, než se seznámí se Saturninem. Je asi třicetiletý, velmi nesmělý a nechává se vmanipulovat do absurdních situací
 - **Saturnin**: osobitý a nápaditý sluha, velmi chytrý a pohotový, vždy vyřeší všechny problémy. Je tajemný, má bohaté zkušenosti a ve skutečnosti řídí většinu děje románu
 - **teta Kateřina**: záporná postava příběhu, má zájem jen o peníze, znepřijemňuje ostatním život, je podlézavá a panovačná
 - **dědeček**: hodný bohatý pán, baví se tím, jak příbuzní bojují o jeho dědictví
 - **Milouš**: syn Kateřiny, snaží se vypadat jako světák, ale nedaří se mu to
- Jazykové prostředky – jazyk precizní, vtipný, spisovný
- Typy promluv – bez přímé řeči, citace dopisů, vyprávění příběhů, potřeby vypravěče
- Tropý a figury – archaismy, metaforý, eufemismy, přísloví, **podle ukázky**

Literárně-historický kontext

- Zařazení autora do literární(ho)
 - období – 1. polovina 20. století
 - skupiny – humoristé
 - směru – humoristická literatura
- Další díla od autora – *Profesor biologie na žebříku*, *Sedmilháři*
- Další podobní představitelé
 - **Zdeněk Svěrák** – *Dobytí Severního pólu Čechem Karlem Němcem*
 - **Karel Poláček** – *Bylo nás pět*
 - **Jaroslav Hašek** – *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*